

РІВНІ ПРОФІЛАКТИКИ СТАТЕВОЇ ДЕМОРАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ДІВЧАТ

Питання профілактики статевої деморалізації [15] актуальне в усьому світі. Проте, особливої гостроти воно набуває в Україні, оскільки наявна тенденція росту різних деструктивних явищ у молодіжному середовищі – загострення груп макро-, мезо-, мікро-факторів викликають негативні появи в поведінці неповнолітніх. Особливу тривогу викликає загрозливий стан сексуального здоров'я підлітків і молоді.

Відомо, що найкращим способом боротьби з проблемою є її попередження. Це твердження не менш актуальне щодо питання раннього початку статевого життя. Адже загально визнаним на сьогоднішній день є зв'язок між раннім початком статевого життя та збільшенням рівня підліткової вагітності, хвороб, що передаються статевим шляхом. Для зміни ситуації на краще необхідно проводити профілактику даного явища, спрямовуючи зусилля на всі рівні життєдіяльності молодої людини – родину, оточуюче середовище, освітні заклади й інші чинники первинної соціалізації.

Проблема профілактики, корекції, попередження, запобігання, відвернення, припинення, перевиховання, відновлення, виправлення останнім часом привертає увагу широкого кола спеціалістів: лікарів, юристів, психологів, соціальних працівників, педагогів та ін.

Про актуальність проблеми профілактики наголошують такі вітчизняні та зарубіжні автори: М. Догадина, Л. Пережогин [2], О. Караман [3], О. Ніколенко [6], В. Оржеховська [8], Б. Лазаренко, О. Барішполець, Н. Максимова [11], К. Левченко, І. Трубавіна [14], Б. Кальдон [16], Ч. Цікєра [17] та ін.

Вивчення й аналіз відповідної літератури вказують на те, що порушена нами проблема не була предметом комплексних наукових досліджень. Тому метою даної публікації є аналіз рівнів профілактики статевої деморалізації у середовищі неповнолітніх дівчат в Україні.

Проводячи превентивну роботу з неповнолітніми дівчатами, варто опиратися на рівні профілактики, а саме: загальносуспільний, сімейний та особистісний (індивідуальний) рівень. Окреслені рівні є основою будь-яких зусиль по попередженню масової асоціальної поведінки дітей в тому числі схильних до проституції. Далі розглянемо детальніше кожен із наведених рівнів.

Аналізуючи перший *загальносуспільний* рівень, зазначимо, що він відіграє важливу роль у профілактичній діяльності девіацій статевої поведінки. Відповідні трансформації в соціальному середовищі підштовхують до певних змін у поведінці особистостей, а підтримка необхідної поведінки окремих індивідуумів є важливою для здійснення змін середовища. Превентивні заходи, що орієнтуються на такий рівень, повинні бути організовані таким чином, щоб різносторонніми способами запобігати та впливати, насамперед, на особистість, що розвивається, на державну політику, практичні моделі поведінки й соціальні норми, що діють у молодіжному середовищі, громаді. Їх мета вплинути на соціальну орієнтацію людини.

Соціальна орієнтація людини реалізується шляхом формування суспільної думки, бо суспільна думка – це визначена картина окремого соціального явища або оточуючого світу в цілому, та шляхом формування набору дій, які соціально прийняті у конкретних ситуаціях [9, с. 13-14].

Без суспільства справитися з означеною проблемою було б нереально. Створювати антисуспільну думку, непримиримість щодо явища відхилення моральних норм у статевої поведінці потрібно з впливу на початкові факти деструкцій діяльності підлітка у цьому напрямку.

Г. Баткіс зауважив, що очевидним є те, що в основі правил сексуальної поведінки, своєрідної суспільної моралі певного періоду повинні бути: усвідомлення обов'язку за правильне гармонічне використання своїх потенційних можливостей; відповідальність за прямі наслідки статевого відносин (сім'я, діти); і відповідальність за здоров'я, яке є не лише особистим добром і щастям, але являється основою суспільного благополуччя [1, с. 192].

Мораль завжди ґрунтується на підвалинах суспільної думки. Громадська думка, засуджуючи моральні відхилення, буде регулювати поведінку особистості в правильному морально-етичному спрямуванні, буде налаштовувати на дотримання моральних засад у статевої поведінці. Направляючи та корегуючи вчинки і поведінку у співвідношенні з моральними нормами, суспільна думка сприятиме формуванню істинних моральних правил. Вона впливає на морально-статеву поведінку, коректуючи моральні вимоги до особистості, фіксуючи її моральну діяльність в тій чи іншій ситуації, оцінюючи співвідношення статевої поведінки до поставлених вимог.

Соціальний контроль – це форма керування соціальними процесами та поведінкою членів суспільства, в тому числі, й у сфері побуту, й у галузі морально-статевої поведінки [5, с. 146-147].

Суспільні організації (ЗМІ, громадські організації, церква і т. п.) своєю роботою чинять безпосередній вплив на статеву поведінку молоді. Так, у своїй профілактичній діяльності вони повинні враховувати такий незаперечний факт нашого суспільства, як урбанізація міст і міграція населення. Яка у свою чергу негативно позначається на сексуальній поведінці та проявляється у збільшенні неконтрольованих абортів, ранніх пологів, проституції, венеричних хвороб у середовищі неповнолітніх дівчат тощо. Пояснення таким явищам дуже просте – у великому місті (в порівнянні зі селом) послаблений контроль мікросередовища за поведінкою дітей, а також уразливі механізми соціального контролю за індивідуальною поведінкою молоді, ліберальні погляди на статеву поведінку, присутні різні моделі, зразки аморальної поведінки «для копіювання» тощо.

Враховуючи викладене, агенти соціального оточення мають провадити постійну, науково обґрунтовану роботу щодо запобігання, профілактиці статевої деморалізації у молодіжному середовищі нашої держави. Така діяльність матиме свої позитивні результати, якщо вона буде цікавою, враховуватиме вікові особливості молоді, прислухатиметься до їх поглядів, принципів, ідеалів та йтиме в ногу з часом.

На загальносуспільному рівні девіантність загалом визначає певний комплекс загальних причин та умов, які в тому числі мають свій обумовлюючий вплив і на явище проституції. На цьому рівні профілактична робота з явищем проституції неповнолітніх представлена як соціальний феномен, який сприяє зміні суспільних норм стосовно статевої деморалізації підростаючого покоління. Запобіжна діяльність на цьому рівні має здатність впливати на загальні причини та умови торгівлі власним тілом, та є фактично невід’ємною частиною запобігання проституції загалом. Це допомагає створити сприятливі умови для роботи на особистісному і сімейному рівнях тому, що моральною особистістю не може стати завдяки лише одному впливу суспільної думки.

Профілактично-виховна робота на загальносуспільному рівні повинна спонукати особу задуматися над своєю поведінкою. Для підлітка, в якого розвинуте почуття стиду та совісті, роль суспільно-осудливої думки має велике значення. Тому совість особистості в оцінці його статевої поведінки є одночасно і самоконтролем можливостей моральної оцінки своїх дій на основі розуміння, відповідальності за свої вчинки [5, с. 148].

Всі запропоновані класифікації можуть існувати одночасно та містити в собі заходи обох типів і при цьому діяти на різних рівнях.

Другим рівнем у профілактичній діяльності виступає – *сімейний* рівень, який характерний своїм впливом на «мікросоціум» (тобто родину), оскільки родина підлітка та його найближче оточення багато в чому здатні вплинути на ймовірність прилучення молодої людини до девіацій в поведінці. Серед профілактичних заходів цього рівня – ознайомлення з родинним середовищем й оточенням друзів щодо усунення причин та умов, які провокують, схиляють дівчину до ведення аморального способу життя, тематичні батьківські збори, сімейні консультації, забезпечення їх відповідною літературою, спонукання батьків провадити статеве виховання та контролювати з ким спілкується дитина, та де вона проводить свій вільний час.

Вирішальною на даному рівні буде профілактична робота з мікросередовищем в якому вона виховується. Відхилення у статевій поведінці від загальноприйнятих норм суспільства сприяють у подальшому процесу статевої деморалізації, особливо при наявності певного впливу мікросоціального характеру. Низький культурний та освітній рівень найближчого осередку – є визначальним чинником моральної деградації. Через це неповнолітній не може собі обрати суспільно корисний і прийнятний вид соціальної активності, який би задовольняв його потреби і прагнення та відповідав інтересам суспільства.

Зважаючи на сучасний стан означеної проблеми важливо було б запровадити первинну профілактику на сімейному рівні з батьками дітей дошкільного віку. Першим кроком у проведенні такої роботи є допомога дітям, а особливо батькам краще засвоїти інформацію про важливість статевого виховання у сім'ї, сформувати навички здорового способу життя, вплинути на розуміння особистої відповідальності за власну поведінку та здоров'я.

Недоліки у сімейному статевому вихованні чи відсутність такого призводить до «неправильної» поведінки дівчат, пробуджує в них інтерес до ранніх статевих контактів.

Багато помилок, особливо статевого характеру, пояснюються тим, що молоді люди не знають, що вони хочуть, не вміють цікаво організувати своє дозвілля, у них не сформовані індивідуальні інтереси до різноманітних проявів життя, відсутні уявлення про соціальні та культурні уявлення сексуальної активності.

У профілактичній діяльності на сімейному рівні потрібно враховувати незаперечний факт, що батьки є надзвичайно важливим та впливовим джерелом формування здорового способу життя, є також те, що 36% 10-16-річних повністю довіряють батькам і відверто обговорюють з ними будь-які питання, а ще 52% довіряють батькам, хоча деякі питання не можуть з ними обговорювати. Таким чином, 88% підлітків довіряють батькам, а це значить, що довіряють і тій інформації, яку вони отримують від них. Лише 1% респондентів зазначили, що вони зовсім не покладаються на інформацію, яку отримують у родинному колі. Про високий рівень довіри та достатньо відверті стосунки між підлітками і батьками свідчать відповіді більшої половини опитаних 10-14-річних учнів, які засвідчують, що, як правило, батьки знають, де і з ким вони бувають ввечері [12, с. 55].

Сучасна психологія довела, що особистий приклад батьків, як повідний і ґрунтовний фактор сімейного виховання легко сприймається та приймається дітьми, особливо у рамках одної статі, тобто для хлопців взірцем поведінки є батько, а для дівчаток – мати [4, с. 24]. Тому діти з неповних сімей мають «більше шансів» до деструкцій у поведінці.

Таким чином, проводячи превентивну роботу на означеному рівні педагогам, психологам, соціальним працівникам потрібно наголошувати батькам про те, що виховна функція сім'ї полягає в задоволенні індивідуальних потреб у батьківстві та материнстві, контактах із дітьми, їх вихованні, самореалізації в дітях. По відношенню до суспільства в процесі виконання виховної функції сім'я забезпечує статеву соціалізацію підростаючого покоління, яка найбільш сприятливо відбувається саме в сім'ї. Сім'я забезпечує зв'язок особистості з соціальними, економічними та демографічними процесами, підтримку культурної неперервності суспільства. Особливе значення сім'ї для статевого виховання та формування людини відзначається всіма, хто в тій чи іншій мірі займався проблемами підлітків і молоді. І це не випадково. Сім'я дійсно має не просто великі, а унікальні можливості для інтенсивного спілкування дітей та батьків, передачі дітям соціальної програми суспільства – його цілей і цінностей, засобів, якими ці цілі та цінності досягаються й зберігаються [10, с. 4].

Надаючи таку інформацію в процесі цілеспрямованої та послідовної профілактичної роботи з батьками, можна вийти на зовсім інший – відмінний рівень сімейного виховання і таким чином здійснювати попередження в молодіжному середовищі розвитку таких негативних явищ, як алкоголізм, наркоманія, бродяжництво, статева деморалізація, раннє материнство, венеричні хвороби тощо.

Третій рівень - це особистісний. На *особистісному* (індивідуальному) рівні – вплив на цільову групу сфокусовано таким чином, щоб не допустити її до аморальних вчинків, а

сприяти формування тих якостей особистості, які б допомагали поліпшення стану здорового способу життя окремої людини з використанням правових, соціальних, психологічних, медичних та інших методів впливу.

Сексуальне самоствердження виступає як основний мотив у підлітковому віці, коли виникає потреба перевірити себе і доказати іншим свою адаптованість, компетентність, здатність подобатися, зваблювати, сексуально задовольняти, любити і бути любимими [7, с. 25].

Зважаючи на окреслене, моральне оздоровлення статевої поведінки потрібно починати не після перших проявів девіацій у поведінці, а набагато раніше, та проводити постійно, починаючи з молодшого дошкільного віку, коли нервово-психологічне поле є пластичним і легкодоступним щодо виховних моментів. В цей період потрібно прагнути до формування у дітей високоморальних понять про міжособистісні відносини, а згодом розповідати про наслідки соціального характеру тих осіб, які провадять невпорядковане статеве життя. Необхідно підкреслювати, що при морально-статевому відношенні спілкування з протилежною статтю має діяльний позитивний характер, завдяки чому досягається мета та стиль шлюбно-сімейних відносин [5, с. 161].

Індивідуальний масштаб запобігання проституції проводиться стосовно окремої конкретної особи, окремої конкретної групи осіб, мета якого вжити вичерпних заходів, щоб запобігти деморалізованій поведінки. Ця робота повинна проводитися в межах вирішення загальної задачі індивідуального впливу на проблемних підлітків і молодь, що полягає в нейтралізації негативних якостей особистості. До профілактики на окресленому рівні можна віднести консультування, лікування, тренінги особистого зростання, бесіди конкретного спрямування тощо.

Провадячи роботу з підлітками, потрібно зважати на те, що одні й ті ж педагогічні прийоми можуть впливати по-різному на особу, тому важливим аспектом буде врахування індивідуальних особливостей. Якщо ці категорії не врахувати це призведе до помилок у педагогічно-психологічній корекції. Процес профілактики статевої деморалізації на індивідуальному рівні є досить складним і потребує продуманої науково-обґрунтованої системи.

Індивідуальна профілактика складається з кількох етапів. Передусім, це спостереження й виявлення осіб, сукупність дій та вчинків яких дають підстави передбачати намір, схильність неповнолітніх до статевої деморалізації, а також необхідно проаналізувати причини і мотиви аморальної поведінки.

Далі потрібно сформулювати установки дівчини по відношенню до себе самої (самоповага, впевненість, самореалізація, самооцінка, самокритика і т. п.). Встановити позитивні якості особистості та використовуючи їх старатися сприяти переформуванню моральних понять, поглядів, переконань.

Після цього мають бути заплановані індивідуальні заходи запобігання деморалізації: виховного, психологічного, правового й іншого спрямування, де передбачені етапи послідовної зміни всієї структури лінії особистості-суб'єкта, його відношення до моральності, статевої поведінки, способу життя в побуті, поглядів тощо.

Завданням профілактики на особистісному рівні, зокрема, буде запобігання процесу відхилень (а в окремих випадках зупинити процес деморалізації) у статевій поведінці та спрямованість емоційного життя підлітка на правильно-моральний шлях при цьому усунувши чинники, які сприяють виникненню в особи намірів аморальної поведінки.

Працюючи з підлітками потрібно враховувати наявність у них тісного взаємозв'язку з самооцінкою та незадоволеністю свого статусу в суспільстві. Розбіжності бачення, між знаннями моральних засад у статевій поведінці, відношення до них та їх практичне здійснення, залежать від того, яка у них діє установка на реалізацію своєї статевої поведінки. Хочемо зазначити, що багато дітей підліткового віку знайомі з нормами статевої моралі та поведінки у суспільстві, проте, це для них не є визначальним фактором становлення та ствердження особистості. Таке бачення статевої константи визнається формально, інакше кажучи, вони стараються діяти з огляду на сталі правила, але у статевому відношенні все таки порушують ці норми. Для реалізації моральної категорії у статевій поведінці важливо

пам'ятати, що вона повинна бути не лише зрозумілою, а й прийнятою внутрішнім світом дівчини-підлітка. Розуміння само по собі не приводить до моральної поведінки.

Важливу роль в індивідуальній профілактичній діяльності відіграють психологічні консультації, превентивна освіта, яка може реалізуватися за допомогою індивідуальних бесід. В такій роботі слід вміло показати антисуспільну суть девіантної поведінки, довести до свідомості дівчини інформацію про те, що статеве життя людини потребує формування відносин, міжстатевого спілкування, володіння собою та стриманості.

Слід зазначити, що вагомим фактором у здійсненні індивідуального підходу щодо профілактики деморалізації виступатиме особиста зацікавленість дівчини-підлітка. Активна участь у житті колективу, суспільно-корисна діяльність – це правильний шлях до морального виховання підлітків і профілактики статевої деморалізації в їх поведінці.

Ми погоджуємося з думкою Н. Семашка, який ще у 1925 р. писав, що чим швидше заразити дитину суспільним інстинктом, чим скоріше запалити в ній іскри суспільного життя, тим краще буде для неї дійсність у подальшому, тим більше в неї будуть підкорені аморальні інстинкти цим високим устремлінням, високим завданням [13]. У даному випадку особа відчуває себе потрібною, реалізованою, самодостатньою, завдяки чому зменшується ризик і бажання до аморальної поведінки у майбутньому.

Грунтуючись на викладеному, зазначимо, що мало виявити та помітити моральні відхилення у статевій поведінці, необхідним чинником успішної профілактичної роботи на індивідуальному рівні буде виявлення тих джерел соціально-психологічних факторів, які зумовлюють статевою деморалізацію, девіантну поведінку неповнолітньої та сприяють її формуванню.

Основна ціль профілактичної роботи на даному етапі – викорінення антисуспільних, негативних установок у статевій поведінці (міри означеного рівня спрямовані на скорочення кількості статевих партнерів та використання презервативів при статевих зносинах) й відпрацювання нових поглядів, понять, переконань щодо морально правильних, динамічних стереотипів поведінки. Важливим аспектом виступатиме також виховання нової світоглядної позиції відносно взаємин між людьми, життя, міжособистісного спілкування з протилежною статтю, свого положення у соціумі, виховання якісно нових потреб.

Вирішення наведених завдань профілактичної діяльності є складним, проблематичним і тривалим процесом, але одночасно від нього залежить не тільки корекція та запобігання деструкції статевої поведінки в пубертатному періоді, але й перспективи особистого життя дівчини в майбутніх шлюбно-сімейних відносинах.

Останнім етапом буде періодичне визначення результатів профілактичної діяльності.

Визначальними завданнями індивідуальної профілактики педагогічного спрямування виступатиме: різнобічне вивчення оточуючого мікрокомплексу дівчини, яке має безпосередній вплив на моральне становлення, припинення процесу деструкції у статевій поведінці неповнолітніх, усунення факторів, які сприяють виникненню в особи думок щодо аморальної поведінки, у нашому випадку торгівлі власним тілом і переконанню її відмовитися від таких намірів і скерувати своє емоційне життя у морально правильне русло. Також сюди ми віднесемо правильну організацію життя юних індивідуальностей та їх навчання, працю, суспільно-корисну діяльність, організацію дозвілля тощо.

Розвиток культури дівчини підліткового віку, ступінь її свідомості, характеру спілкування, якості виховання та багато інше залежить від формування правильних установок морально-статевого спрямування. Правильно педагогічно організоване оточуюче середовище буде стержнем, як і в профілактичній діяльності, так і в процесах виховання та перевиховання. Тому спільні зусилля батьків, педагогів, лікарів, соціальних працівників, психологів обов'язкові у досягненні такої вкрай необхідної мети.

Треба визнати, що на даний час індивідуально-профілактична робота по запобіганню статевої деморалізації ведеться не на належному рівні, і практично занедбана. Поза увагою педагогів залишаються причини та умови, що сприяють деструктивній поведінці дівчини-підлітка.

Важливо підкреслити, що цілеспрямована робота на загальносуспільному, сімейному, особистісному (індивідуальному) рівнях стосовно профілактики статевої деморалізації

матиме позитивні показники, якщо вона буде враховувати певні чинники, як передумову розвитку різноманітних асоціальних явищ (нерозвинений самоконтроль у дівчаток, слабка мотивація, низька самоповага, невпевненість у собі, емоційна та психічна невірноваженість, відсутність взаєморозуміння у сімейному колі, школі, прояв асоціальної поведінки в ранньому віці – зловживання алкоголем і наркотиками, злочинство, агресія і т. п.).

Немаловажним у такій діяльності буде уявлення про зв'язок який існує між індивідуальним і суспільним статевим здоров'ям. Тобто від індивідуального статевго здоров'я людини залежить здоров'я в сім'ї, а від сімейного статевго здоров'я залежить здоров'я громади, а від сукупності громад залежить статеве здоров'я країни в цілому. Нехтування цим зв'язком може призвести до істотних помилок при розробці практичних превентивних заходів і проєктів, які втілюються на окреслених рівнях профілактичної діяльності.

Отже, можна стверджувати, що додаткова роль профілактичної діяльності бачиться в тому, щоб зорієнтувати молоду особу на ті організації, чи конкретних педагогів, психологів, які можуть надати їй індивідуальну, соціальну та психологічну підтримку і допомогу у вирішенні нагальних проблем пубертатного періоду. З урахуванням того, що всі педагоги, які провадять превентивну діяльність мають професійно володіти теорією і практикою психології, педагогіки, мають бути ознайомлені з новими тенденціями в аналізі конкретних прикладів, новими підходами, досвідом комунікації з дітьми підлітками тощо. Враховуючи ці аспекти профілактична робота на окреслених рівнях тоді буде ефективною та відповідатиме очікуваним результатам.

Наступним кроком нашого дослідження буде визначення стратегій профілактики статевої деморалізації неповнолітніх дівчат в Україні.

Література:

1. Баткис Г. А. Половое воспитание и просвещение в условиях Советского строя // Венерология и дерматология, 1925. – №6. – С. 188-195.
2. Догадина М. А., Пережогин Л. О. Сексуальное насилие над детьми. Выявление, профилактика, реабилитация потерпевших // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: 12. 07. 2006: <<http://www.rusmedserv.com/psychsex/sexvictim.shtml>>. – Загол. з екрану. – мова рос. – 156 с.
3. Караман О. Л. Технологія профілактичної роботи в системі “Соціальний захист дитинства” // Теоретичні та методичні засади соціально-педагогічної підготовки вчителя. – К. – Житомир, 1999. – С. 43-46.
4. Методические рекомендации по гигиене, нравственно-половому воспитанию молодежи. – Алма-Ата, 1990. – 57 с.
5. Нагаев В. В. Психология сексуальной безнравственности. – Сыктывкар. Общество психологов СССР. Коми респ. отделение, 1990. – 224 с.
6. Ніколенко О. С. Профілактика й корекція девіантної поведінки підлітків. Науково-методичний посібник. – Чернівці: Рута, 2004. – 80 с.
7. Новоженев Ю. И. Статус-секс и эволюция человека. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1991. – 160 с.
8. Оржеховська В. М. Профілактика правопорушень серед неповнолітніх / Навчально-методичний посібник. – К., 1996. – 352 с.
9. Охременко О. Р. Дезадаптивні стани. – К.: Видавництво “Хімджест”, 2004. – 84 с.
10. Перепелиця Т. Г. Аналіз чинників та передумов злочинної поведінки підлітків у процесі соціалізації. – К.: Факультет соціології та психології, 1999. – 21 с.
11. Профілактика наркоманій у дитячому, підлітковому та молодіжному середовищі: Довідник для соціальних працівників, вчителів, шкільних психологів, батьків / Б. Лазаренко, О. Баришполець, Н. Максимова, та ін. К.: Держсоцслужба, 2005. – 300 с.
12. Роль засобів масової інформації та інших джерел у формуванні здорового способу життя молоді / О. Яременко, О. Балакірева та ін. – К.: Український ін-т соціальних досліджень, 2000. – 111 с.
13. Семашко Н. А. Вопросы полового воспитания // Половой вопрос. – М., 1925. – С. 17-23.
14. Соціальна профілактика торгівлі людьми: Навчально-методичний посібник / За ред. К. Б. Левченко, І. М. Трубавіної. – К.: Держсоцслужба, 2005. – 344 с.
15. Шиделко А. В. Профілактика статевої деморалізації неповнолітніх дівчат в Україні // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти: Збірник наукових праць / За редакцією Л. Л. Товажнянського та О. Г. Романовського. – Вип. 15-16 (19-20). – Харків: НТУ “ХПІ”, 2007. – С. 160-170.
16. Kaldon B. Profilaktyka alkoholowa w szkole. – Stalowa Wola, 2003. – 154 с.

17. Cekiera C. Psychoprofilaktyka patologii społecznej // Psychoprofilaktyka uzależnień oraz terapia i resocjalizacja osób uzależnionych. – Lublin, 1998. – P. 21-24.

Изучается проблема профилактической работы и превентивного воспитания половой деморализации в среде несовершеннолетних девушек на общественно-социальном, семейном и индивидуальном уровне.

The problem of prophylactic work and sex demoralization preventive education in the female teenagers' surrounding on public-social, family, and individual levels is researched.

УДК 371.134 /. 382

Н.В. Яременко
м. Біла Церква, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

На часі постало завдання суттєво переорієнтувати підготовку вчителя таким чином, щоб він став новатором, який володіє сучасними навчально-виховними технологіями, зокрема – й ігровими, організатором спільної захоплюючої діяльності учнів – такою може бути ігрова діяльність у години дозвілля; формувати в нього творче педагогічне мислення. Підготовка майбутнього вчителя до ефективної організації виховної роботи з учнями є важливою педагогічною проблемою, окремі аспекти якої останніми роками досліджували О. Беспалько, І. Коновальчук, Л. Куторжевська, Ю. Пелех, І. Казанжи, О. Дубасенюк, Г. Троцько, Н. Сивачук та інші автори. Однак проблема підготовки майбутніх учителів до організації дозвіллевої ігрової діяльності учнів основної школи не була предметом спеціального дослідження.

Метою даної статті є обґрунтування концептуальних засад підготовки майбутніх учителів до організації ігрової діяльності учнів основної школи у години дозвілля.

Концептуальне бачення підготовки фахівця з організації дозвіллево-ігрової діяльності (ДІД) учнів основної школи полягає в тому, що вона має бути спрямована на підвищення ефективності професійної підготовки вчителя до організації виховної роботи в загальноосвітньому навчальному закладі. Узагальнення теоретичних досліджень з проблеми підготовки майбутніх учителів до організації ДІД учнів основної школи та результати констатувального експерименту дають підстави припустити, що вона можлива за таких педагогічних умов:

- усвідомлення майбутніми вчителями своєї ролі як педагога-вихователя;
- забезпечення єдності основних компонентів підготовки: мотиваційно-ціннісного, змістовно-цільового, процесуального, контрольного-регульовального, оцінно-результативного;
- забезпечення єдності змісту навчання, самостійної роботи та оцінки знань студентів з основ методики організації дозвіллево-ігрової діяльності в соціумі;
- дотримання дидактичних вимог до контролю якості знань студентів;
- збагачення майбутніх фахівців знаннями з організації ігрової діяльності в системі інтегративних зв'язків та самоосвіти;
- моніторинг рівня готовності майбутніх учителів до організації дозвіллевої ігрової діяльності;
- наявність достатнього професійного рівня викладача, його підготовленість до навчання студентів методики організації ігрової діяльності.

Зупинимося на короткій характеристиці зазначених умов. Усвідомлення майбутніми вчителями своєї ролі як педагога-вихователя є важливою педагогічною умовою їхньої підготовки до організації ДІД учнів основної школи. На значимості проблеми спеціальних знань, умінь та навичок у сфері організації виховної роботи з дітьми наголошував